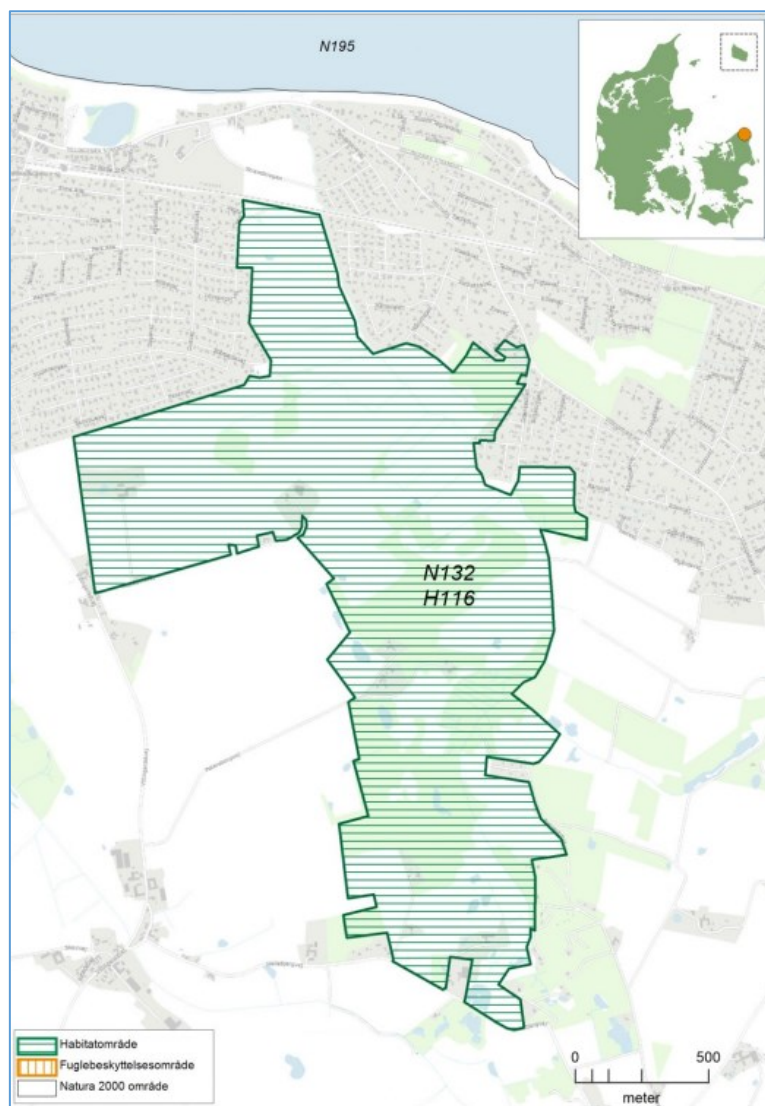

Hvidbog for Natura 2000-handleplanen for N132 Rusland

Gribskov
Kommune

HELSINGØR
KOMMUNE

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	2
2. Liste med indkomne høringssvar	3
3. Indkomne høringssvar og myndighedsfordeling.....	3
4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar	5
5. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger	10
6. Bilag med kopi af høringssvar	14

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til høringssvar fra Miljøstyrelsen, Gribskov Kommune og Helsingør Kommune.

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 14. februar – 11. april 2024.

Der er i høringsperioden indkommet 3 høringssvar.

I hvidbogen er en oversigt over indkomne høringssvar og hvilke myndigheder, der har bemærket på hvilke dele af høringssvarene. Endvidere præsenteres uddrag af de enkelte høringssvar med myndighedernes bemærkninger. Bemærkninger, der medfører ændringer i handleplanen er ligeledes markeret.

De indsendte høringssvar fremgår af bilag.

2. Liste med indkomne høringssvar

Nedenstående liste viser indkomne høringssvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Foreninger/organisationer
Dansk Botanisk Forening
Danmarks Naturfredningsforening Gribskov
Foreningen Pandehave Eng
Privatpersoner og private lodsejere
Ingen

3. Indkomne høringssvar og myndighedsfordeling

Nedenstående liste viser uddrag af høringssvar og det er markeret med X hvilke myndigheder, der kommer med bemærkning til høringssvaret. Handleplanmyndighederne er forkortet som følger:
Miljøstyrelsen (MST), Gribskov Kommune (GK) og Helsingør Kommune (HEK).

Høringssvar og afsender	MST	GK	HEK
Miljøstyrelsen (MST)			
MST bemærker, at kommunalbestyrelserne, jf. Miljømålslovens § 46a er forpligtet til at gennemføre Natura 2000-handleplanen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Styrelsen angiver forslag til tilretning af handleplanens indhold herom.		X	X
MST bemærker desuden, at redegørelsen i Natura 2000-handleplanen skal gøre det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Styrelsen anmoder om tilføjelse af en konkret tekst herom.		X	X
MST bemærker endvidere, at der i handleplanens tabel 1 og 4 beskrives en indsats for pleje på et sårbart område, men det er uklart hvilken naturtype området dækker over og hvad indsatsen indebærer. Indsatsen bør derfor uddybes.			X
MST bemærker desuden, at Natura 2000-handleplanen ikke adresserer den statslige Natura 2000-plan 2022-2027's planlagte indsatser for " <i>grundlæggende indsats på</i>		X	

4. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringssvar

Myndighederne angiver i nedenstående tabel bemærkninger til de indkomne høringssvar. Det er som udgangspunkt den myndighed, som er ansvarlig for de respektive arealer og arter i Natura 2000-området, som kommer med bemærkning.

Det er angivet i svaret, hvis det fører til ændringer i Natura 2000-handleplanen. Dette er markeret med fed skrift under myndighedernes bemærkninger.

Uddrag af høringssvar	Bemærkninger
Afsender: Miljøstyrelsen (MST) MST har sendt bemærkninger vedr. 1) Indsatser med frivillig gennemførelse, 2) Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode og 3) Behov for indsatser. MST bemærker vedr. 1) indsatser med frivillig gennemførelse, at kommunalbestyrelsen, jf. Miljømålslovens § 46a er forpligtet til at gennemføre Natura 2000-handleplanen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Styrelsen ønsker, som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere i afsnit 7, at der kan være andre muligheder for gennemførelse end frivillige aftaler, fx ved at skrive at <i>"Projektet gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."</i>. MST bemærker vedr. 2) redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode, at handleplanens redegørelse skal gøre det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. MST anmoder om at følgende afsnit tilføjes Natura 2000-handleplanen: <i>"Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats."</i> MST bemærker vedr. 3) behov for indsatser, at det ifølge Natura 2000-handleplanens tabel 4 fremgår, at indsatserne skal gennemføres ved frivillige aftaler. MST henleder opmærksomheden på Miljømålslovens § 46a hvorefter kommunalbestyrelserne er forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis de fornødne frivillige aftaler ikke kan indgås.	GK og HEK: Kommunerne vil sikre, at handleplanen gennemføres i overensstemmelse med Miljømålslovens bestemmelser herom. Det betyder, at handleplanens afsnit 7 ændres i overensstemmelse med MST forslag: <i>"Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."</i> GK og HEK: Det betyder, at handleplanens afsnit 3.1 ændres, således at følgende tekst indsættes i handleplanen efter 1. afsnit: <i>"Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats."</i> GK og HEK: Kommunerne vil sikre, at handleplanen gennemføres i overensstemmelse med Miljømålslovens bestemmelser herom. Det betyder, at handleplanens tabel 4 ændres som opfølgning på MSTs bemærkninger. Der henvises til Hvidbogens afsnit 5 for oversigt over de konkrete rettelser i tabel 4, for så vidt angår frivillige aftaler. Indsatserne er tilføjet følgende tekst i handleplanens tabel 4: <i>"Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler."</i>

MST bemærker desuden, at Natura 2000-handleplanen ikke adresserer den statslige Natura 2000-plan 2022-2027's planlagte indsatser for ”grundlæggende indsats på hedearealer”, hvilket skal tilføjes handleplanen. MST bemærker endvidere, at der i handleplanens tabel 1 og 4 beskrives en indsats for pleje på et sårbart område, men det er uklart hvilken naturtype området dækker over og hvad indsatsen indebærer. Indsatsen bør derfor uddybes.	GK: Natura 2000-områdets kortlagte hedearealer ligger i Gribskov Kommune. Gribskov Kommune har planlagt indsatser, der har til formål grundlæggende at forbedre naturtilstanden på hedearealerne, herunder rydning af uønsket opvækst og afbrænding, samt etablering af yderligere hegn og afgræsning. Det betyder, at indsatsernes bidrag til gennemførelse af den områdespecifikke retningslinjer om grundlæggende indsats for heder præciseres i handleplanen for de relevante indsatser i handleplanens afsnit 4, tabel 4. Der henvises til Hvidbogens afsnit 5 for oversigt over de konkrete tilføjelser for så vidt angår en grundlæggende indsats for hedearealer. HEK: Naturtypen er formentlig rigkær i området "Ræveskiftet" hvor der er gjort fund af karakteristiske plantearter som leverurter og orkideér (heriblandt maj gøgeurt). Området er plejet "håndholdt" for at sikre de rette lysforhold og indsatsen har været en kombination af ekstensiv græsning med få køer og heste, og høslæt i våde perioder, hvor dyrene ikke vil gå ned i rigkæret. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.
Dansk Botanisk Forening (DBF) DBF finder ikke, at det er muligt at vurdere i hvilket omfang Natura 2000-planen fra forudgående planperiode er opfyldt, da indsatserne vedr. rydning af uønsket opvækst og forbedring af hydrologi ikke er tilstrækkeligt konkretiserede. Der mangler oplysning om indsatsens karakter og hvilket område indsatsen er sket i.	GK og HEK: Kommunerne har arbejdet for at gennemføre indsatserne i forudgående planperiode i muligt omfang. De gennemførte indsatser fremgår af Tabel 1, hvor de er konkretiseret efter naturtype og indsatsens karakter. GK: Vedrørende forbedring af hydrologi kan oplyses, at denne indsats for naturtypen rigkær har bestået i en forsøgsvis oprensning af mindre strækninger af grøfter langs med udvalgte meget våde rigkær med henblik på at øge afvandingen lidt, så græsning af arealerne kunne opretholdes med henblik på at holde rigkærene lysåbne. For naturtypernes beliggenhed henvises til Miljøstyrelsens kort med datagrundlag for Natura

DBF finder ikke at indsatserne i forudgående planperiode er gennemført i muligt omfang, og bemærker, at indsatsen for rydning af uønsket opvækst på lysåbne naturtyper, reelt ikke udgør det oplyste areal, da rydning for gyvel, foruden optrækning, også har omfattet beskæring, der ikke hindrer, at gyvel kan skyde igen. DBF foreslår i den sammenhæng at inddrage interesserede borgere i bekæmpelse af gyvel. DBF foreslår, at gennemførte indsatser afrapporteres offentligt tilgængeligt. Ligeledes finder DBF heller ikke, at de planlagte indsatser, som beskrevet i Tabel 4, er tilstrækkeligt konkretiseret til at vurdere handleplanens gennemførelse. DBF bemærker, at afbrænding af hedeområder med førne af gammel sand-star kan være en god idé,	2000-planerne, herunder beliggenheden af de kortlagte naturtyper. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen. GK: Gribskov Kommunes indsatser for rydning af uønsket opvækst på de lysåbne naturtyper har, foruden rydning af gyvel, også omfattet rydning af anden træopvækst, herunder fyr, birk og eg. Handleplanens initiativer for borgerinddragelse fremgår af afsnit 7, Tabel 6. Gribskov Kommune vil fortsat understøtte lokale initiativer, som f.eks. det årlige 'træk-et-træ' ved statueparken. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen. GK og HEK: Kommunerne formidler gerne oplysninger om pleje af naturområderne i forbindelse med de relevante mødefora, der bl.a. er nævnt i handleplanens Tabel 6, herunder Det Grønne Dialogforum/Det Grønne Råd. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen. GK og HEK: Kommunerne skal gøre opmærksom på, at handleplanen, jf. § 3 i Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (BEK. Nr. 944 af 27/06/2016) ikke må foregribe det præcise indhold af aftaler eller afgørelser ifht. den enkelte lodsejer. De planlagte indsatser er derfor beskrevet på et mere overordnet niveau. GK har, for fremadrettet at imødekomme ønsket om større konkretisering, opdelt tabellens indsatser efter de overordnede typer af indsatser, hhv. <i>Rydning af uønsket opvækst, Afbrænding, Forbedring af hydrologi og Græsning</i>. Som konsekvens er arealoplysningerne tilrettet i overensstemmelse hermed. Det betyder, at høringssvaret giver anledning til ændringer i handleplanen i form af højere detaljeringsgrad i Tabel 4. Der henvises til Hvidbogens afsnit 5 for oversigt over de konkrete rettelser. GK:
--	--

forudsat at gyvel er fjernet først, og gyvel bør fjernes ved optrækning. Der foreslås desuden en strategi for foryngelse af de gamle ege i statueparkområdet for at bevare området med islæt af gamle ege som i dag. DBF bemærker vedr. fremme af naturlige dynamikker, som en prioriteret indsats, at der altid bør være fokus på at det nødvendige og hensigtsmæssige arbejde udføres.	Gribskov Kommune vil i muligt omfang foretage afbrænding af mindre områder med henblik på foryngelse af lyng og fremme opvækst af urter. Statueparken rummer kortlagte lysåbne naturtyper, som er de naturtyper, der som udgangspunkt planlægges indsatser for. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen. MST: Miljøstyrelsen noterer sig synspunktet og bemærker hertil, at målsætningerne i tredje generations Natura 2000-planer, i modsætning til de to foregående planer, rigtignok har et større fokus på en mere naturlig dynamik og den naturlige variation, der kan være i grupper af hhv. naturtyper, arter og fugle. Derved rummer de konkrete målsætninger den naturlige udvikling, der kan ske i et område, hvor naturtyper i grænsetilfælde naturligt kan vokse sig ind og ud af hinanden. Den opdaterede model for de konkrete målsætninger ændrer imidlertid ikke på, at den danske forvaltning skal leve op til kravene i direktiverne og den grundlæggende forudsætning om, at der skal være fokus på, at et områdes integritet skal bevares, og at en naturlig dynamik/udvikling ikke må have en væsentlig negativ påvirkning på arter eller naturtyper og områdets bevaringsmålsætninger. Potentialet for de enkelte naturtyper er ligeledes håndteret i de konkrete målsætninger med henblik på udvikling af naturtypernes tilstand. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.
Danmarks Naturfredningsforening Gribskov (DN) og Foreningen Pandehave Eng (FPE). DN og FPE har indsendt fælles høringssvar. Handleplanen er efter DN og FPE's vurdering, af bevarende og vedligeholdende karakter. Der opfordres til mere proaktive initiativer med deltagelse af lodsejere.	GK og HEK: Handleplanen indeholder indsatser, der har til formål at forbedre naturtilstanden i området, med særligt fokus på de naturtyper, hvor tilstanden er vurderet som moderat (III) eller ringe (IV). Kommunerne har udarbejdet en plan for interessentinddragelse (handleplanens Tabel 6), der vurderes at imødekomme ønsket om

DN og FPE foreslår handleplanen suppleret med indsatser for områdets fauna og for Pandehave Å. FPE foreslår konkret, at foreningens forventede kortlægning af fauna bliver tilføjet som et indsatsområde med lokalt ansvar (Pandehave Eng). FPE omfatter matr.nr. 1rt og 1y i GK. DN og FPE foreslår desuden, at en restaurering og hensyntagende grødeskæring tages med som indsatsområder for Pandehave Å, og gerne med lokal involvering.	inddragelse af lodsejere, foreninger mv. i arbejdet med udmøntning af handleplanens indsatser. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen. GK: Gribskov Kommune hilser initiativet om faunakortlægning velkommen. Det bemærkes dog, at udpegningsgrundlaget alene omfatter naturtyper. Kommunen vil, i muligt omfang, understøtte FPEs aktiviteter for at fremme udviklingen af områdets levesteder for en varieret fauna, med udgangspunkt i samtidig fremme af gunstig bevaringsstatus for områdets naturtyper. Lokale foreningers initiativer kan tilføjes som et supplerende dialogområde i handleplanens Tabel 6 under "Dialog med relevante lodsejere, grundejerforeninger, landboforeninger mv. Det betyder, at handleplanens Tabel 6 tilføjes følgende initiativ under Gribskov Kommunes Dialog om: <i>"4) Lokale initiativer, der kan understøtte udvikling af gunstig bevaringsstatus for naturtyper i Natura 2000-området."</i> Initiativet kan ikke indgå som en konkret indsats i Tabel 4, da tabellen indeholder de indsatser, som kommunerne er ansvarlige for gennemførelsen af. MST: Handleplanen skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen og skal derfor ikke indgå Natura 2000-handleplanerne. GK og HEK: Gribskov Kommune bemærker, at vandløbsvedligeholdelsen er forsøgt tilrettelagt, så den tilgodeser de afvandingsmæssige interesser og fremmer naturinteresserne og naturpotentialet for Pandehave Å, der pt. har moderat økologisk tilstand. Høringssvaret giver ikke anledning til ændring af handleplanen.
--	---

5. Myndighedernes egne redaktionelle tilpasninger

Gribskov Kommune:

Rettelse til afsnit 2.1 Den lovgivningsmæssige ramme: Udgivelsesdato for naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) opdateres til korrekt dato (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022).

Rettelser til Tabel 1 og Tabel 4

Gribskov Kommunes indsatser for den lysåbne naturtype *enekrat* (5130) var beklageligvis blevet placeret under indsatserne for skovnaturtyper uden fredskovspligt. Det betyder, at **handleplanens tabel 1 og 4 justeres** således at de konkrete indsatser for enekrat er flyttet fra tabel 1 og tabel 4s indsatser for skovnaturtyper uden fredskovspligt til tabel 1 og tabel 4s indsatser for lysåbne naturtyper. Arealoplysningerne er konsekvensrettet som følge heraf. Rettelserne fremgår af nedenstående tabeller med korrekturtegn.

Natura 2000-handleplanens tabel 4 er justeret for Gribskov Kommunes indsatser for skovnaturtyper uden fredskovspligt, idet indsatsen "*Undersøge behovet for skovnaturtypebevarende pleje (forbedring af hydrologi) i skovbevokset tørvemose*" fejlagtigt var oplyst til "*op til 5 ha*". Det korrekte areal er op til 3,5 ha. Det betyder, at **handleplanens tabel 4 rettes** i overensstemmelse hermed. Rettelserne fremgår af nedenstående tabeller med korrekturtegn.

Øvrige rettelser til Tabel 4, som følge af de modtagne høringssvar, jf. Hvidbogens afsnit 4, fremgår ligeledes af nedenstående.

Oversigt over rettelser til Tabel 1 for Indsatser i Gribskov Kommune. Rettelser fremgår med korrekturtegn:

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Gribskov Kommune	Lysåbne naturtyper: Rydning af uønsket opvækst og afbrænding på hedearealer (tør hede, revling-indlandsklit, surt overdrev, og rigkær <u>og enekrat i mosaik med tør hede</u>)		Ca. 46,3 <u>20,6</u> ha realiseret
	Lysåbne naturtyper: Etablering af hegn og græsning (rigkær, tør hede, <u>enekrat</u> og surt overdrev)		Ca. 41,7 <u>16,0</u> ha realiseret
	Lysåbne naturtyper: Forbedring af hydrologi i rigkær		Ca. 0,6 ha realiseret
	Skovnaturtyper uden fredskovspligt:		Ca. 6,7 <u>2,3</u> ha realiseret

	Græsning (elle- og askeskove, ene krat og stilk-egekrat)		
	Skovnaturtyper uden fredskovspligt Rydning af uønsket opvækst (ene krat og stilk-egekrat)		Ca. 6 1,6 ha realiseret
	Skovnaturtyper uden fredskovspligt Forbedring af hydrologi i elle- og askeskove og skovbevokset tørvemose		Ca. 1,4 ha realiseret
Helsingør Kommune	Dialog med ejer og dyreholder om genopstart af græsning	0 ha	2,5 ha realiseret
	Tilpasning af græsningstryk og vintergræsning etableret	0 ha	Ca. 9 ha realiseret
	Høslæt på særligt sårbart område	0 ha	1,7 ha realiseret

Oversigt over rettelser til Tabel 4 for Indsatser i Gribskov Kommune. Rettelser fremgår med korrekturtegn:

Forventede indsatser		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper	Gribskov Kommune:			
	Fortsætte rydning af uønsket opvækst og afbrænding (tør hede, revling-indlandsklit), hvis lodsejervillighed Rydning af uønsket opvækst, herunder som bidrag til en grundlæggende indsats for hedearealer (tør hede, og tør hede i mosaik med hhv. revling-indlandsklit og enekrat). Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.	Op til 15,5 17,0 ha		Op til 15,5 17,0 ha
	Etablering af yderligere hegn og græsning og undersøge behov for afbrænding (rigkær, tør hede, surt overdrev, revling-indlandsklit, græsindlandsklit), hvis lodsejervillighed	Op til 11,7 1,0 ha	Op til 0,8 4,0 ha	Op til 12,5 5,0 ha

	Afbrænding, herunder som bidrag til en grundlæggende indsats for hedearealer (tør hede, revling-indlandsklit i mosaik med surt overdrev og græs-indlandsklit). Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.			
	Fortsætte græsning og undersøge behov for yderligere hegn og græsning (tør hede, surt overdrev, revling-indlandsklit i mosaik med surt overdrev og græsindlandsklit, enekrat i mosaik med tør hede, rigkær). Afgræsningen bidrager til den grundlæggende indsats for hedearealer. Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.	Op til 16,0 ha	Op til 0,8 ha	Op til 16,8 ha
	Opfølgning på behov for forbedring af hydrologi i rigkær		Op til 1,6 ha	Op til 1,6 ha
	Helsingør Kommune:			
	Tilbyde betaling for reparation af hegn mod genopstart af græsning	0 ha	Op til 5 ha	Op til 5 ha
	Fortsat kontakt til ejer og dyreholder samt fortsætte løbende rydninger og tilskud til vintergræsning	6,4 ha	Op til 5,6 ha	Op til 12 ha
	Fortsætte særlig pleje på sårbart område	1,7 ha	Op til 0 ha	Op til 1,7 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt	Gribskov Kommune:			
	Undersøge behovet for skovnaturtypebevarende pleje (forbedring af hydrologi) i skovbevokset tørvemose		Op til 5 3,5 ha	Op til 5 3,5 ha
	Rydning af uønsket opvækst på enekrat og stilk-egekrat, hvis lodsejervillighed Rydning af uønsket opvækst på stilk-egekrat. Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.		Op til 3,5 1,0 ha	Op til 3,5 1,0 ha
	Fortsætte græsning (elle- og askeskove, enekrat, stilk-egekrat), hvis lodsejervillighed	Op til 6,7 1,7 ha		Op til 6,7 1,7 ha

	Fortsætte græsning af elle- og askeskove og stilk-egekrat. Indsatserne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.			
	Urørt skov	-	-	-
Skovnaturtyper med fredskovspligt**	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	-	Op til 1,3 ha
	Urørt skov***	o ha	-	Op til 1,3 ha
	Rydning af invasive arter	-	-	o ha

Rettelser til Tabel 6

Dialog med lodsejere, grundejerforeninger, landboforeninger mv. om græsningstryk og plejemetoder (græsning, afbrænding, afskrælning mv.) er et særskilt 3. initiativ.

Tabel 6. Forventet plan for interessentinddragelse			
Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Myndighed
Drøfte handleplanen i Det Grønne Dialogforum	Kommunen afholder 4 årlige møder	Hele Planperioden	Gribskov
Dialog med relevante lodsejere, grundejerforeninger, landboforeninger mv.	Dialog om: 1) Hegning og rydning for at sikre lysåbne naturtyper 2) Sikring af skovnatur 3) Græsningstryk og plejemetoder (græsning, afbrænding, afskrælning mv.) 3)4) Lokale initiativer, der kan understøtte udvikling af gunstig bevaringsstatus for naturtyper i Natura 2000-området	Hele planperioden	Gribskov

6. Bilag med kopi af høringssvar

Gribskov og Helsingør Kommune

Arter og Naturbeskyttelse

J.nr. 2024-12408

Den 15. marts 2024

Høringssvar fra Miljøstyrelsen i forbindelse med offentlig høring af Natura 2000-handleplan Rusland område nr. N132

Miljøstyrelsen sender hermed høringssvar til forslaget til Natura 2000-handleplanen og har følgende bemærkninger til den.

Høringssvaret indeholder bemærkninger til følgende emner

- Indsatser med frivillig gennemførelse
- Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode
- Behov for indsatser

Bemærkninger

Indsatser med frivillig gennemførelse

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge Miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Kommunalbestyrelsen er dermed forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejeraftaler ikke kan indgås. Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen henviser til formuleringen af sætningen om frivillighed i afsnit 7, hvor det ikke fremgår tydeligt, at der er andre muligheder end frivillige aftaler.

Miljøstyrelsen ønsker som medudgiver af Natura 2000-handleplanen, at det specificeres yderligere fx. ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler..."

Redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode

Miljøstyrelsen gør opmærksom på, at Natura 2000-handleplanen efter bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27/06/2016, § 2, stk. 4) skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret.

Miljøstyrelsen bemærker, at planlagte indsatser i Natura 2000-planen for planperioden 2016-21 ikke er adresseret i redegørelsen for gennemførelse af indsatser i sidste planperiode, jf. bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner § 2, stk. 4. Følgende indsatser mangler redegørelse og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

- Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Behov for indsatser

Det fremgår tabel 4, at handleplanens mål skal nås gennem indgåelse af frivillige aftaler, og at målene ikke vil blive nået uden aktiv medvirken fra lodsejerne.

Miljøstyrelsen henleder opmærksomheden på, at de kommunale Natura 2000-handleplaner er udarbejdet i medfør af Miljømålslovens § 37 a, hvorefter kommunalbestyrelsen udarbejder en handleplan til gennemførelse af Natura 2000-planen inden for kommunens geografiske område på land og for den kystnære del af vanddistriktet. Ifølge miljømålslovens § 46 a, stk. 4, skal kommunalbestyrelsen sikre gennemførelse af en vedtaget handleplan.

Miljøstyrelsen er enig i, at indsatser på private arealer som udgangspunkt forudsættes gennemført ved frivillige aftaler. Kommunalbestyrelsen er imidlertid forpligtet til at gennemføre handleplanen, også hvis det skulle vise sig, at de fornødne frivillige lodsejraftaler ikke kan indgås.

Den kommunale handleplan må derfor ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.

Miljøstyrelsen bemærker desuden, at planlagte indsatser i Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 ikke er adresseret i afsnittet om behov for indsatser, jf. miljømålslovens § 46 a. Følgende indsatser fremgår ikke af afsnittet og skal derfor tilføjes afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen:

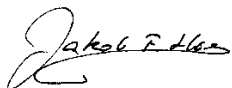
- grundlæggende indsats på hedearealer.

Kommunerne har modtaget DUT-midler til at gennemføre indsatsen for heder.

Miljøstyrelsen bemærker desuden, at der i handleplanen er beskrevet en indsats der lyder ” Fortsætte særlig pleje på sårbart område”. Området er også beskrevet i tabel 1. Det er uklart hvilken naturtype dette særligt sårbare område dækker over og hvad den særlige pleje indebærer. Kommunen bør derfor uddybe denne indsats.

Kommunen er velkommen til at kontakte Miljøstyrelsen, hvis styrelsens bemærkninger skulle give anledning til spørgsmål. Styrelsen indgår gerne i dialog om de afgivne bemærkninger. Ved spørgsmål kan kommunen kontakte afsender af denne mail, Ditte Galsgård digal@mst.dk eller Katrine Hansen Lemming kathl@mst.dk.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jakob Høeg', with a stylized flourish at the end.

Jakob Høeg
Fagkoordinator chef for natur

Miljøstyrelsen
+45 72 54 40 00
mst@mst.dk

Fra: "Jan Larsen" <dkviridis@gmail.com>
Til: "Natur" <natur@gribskov.dk>
Sendt dato: 10-04-2024 20:30
Vedrørende: Høringssvar_Natura2000-plan for N 132 Rusland
Vedhæftninger: Høringssvar_Dansk Botanisk Forening_Kommenteret_UDKAST-Høring_N132 Natura
2000-handleplan 2022-2027.pdf

Med venlig hilsen

Jan Larsen

Titel: Natura 2000-handleplan for Rusland
Udgiver: Gribskov Kommune, Helsingør Kommune og Miljøstyrelsen
År: 2024
Forsidefoto: Udsigt over tør hede og indlandsklit med lyng og revling. Fotograf: Miljøstyrelsen
Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur

Må citeres med kildeangivelse.

Gribskov
Kommune

HELSINGØR
KOMMUNE

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Indhold

1. Resumé	4
2. Baggrund	6
2.1 Den lovgivningsmæssige ramme	6
2.2 Miljøvurdering af handleplanerne	7
3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode.....	8
3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	8
3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan	10
4. Behov for indsatser	11
5. Indsatser fordelt på aktør	13
6. Prioritering af den forventede indsats	14
7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	15
Bilag 1: Kortbilag	17

1. Resumé

Handleplanen for N132 Rusland beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2027 - dog udgangen af 2033 for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Natura 2000-området består af H116 Rusland.

Det overordnede mål for området er beskrevet i afsnit 3.1 i Natura 2000-planen og de konkrete mål i afsnit 3.2. Generelt gælder for dette område, at den samlede forekomst af naturtyper i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

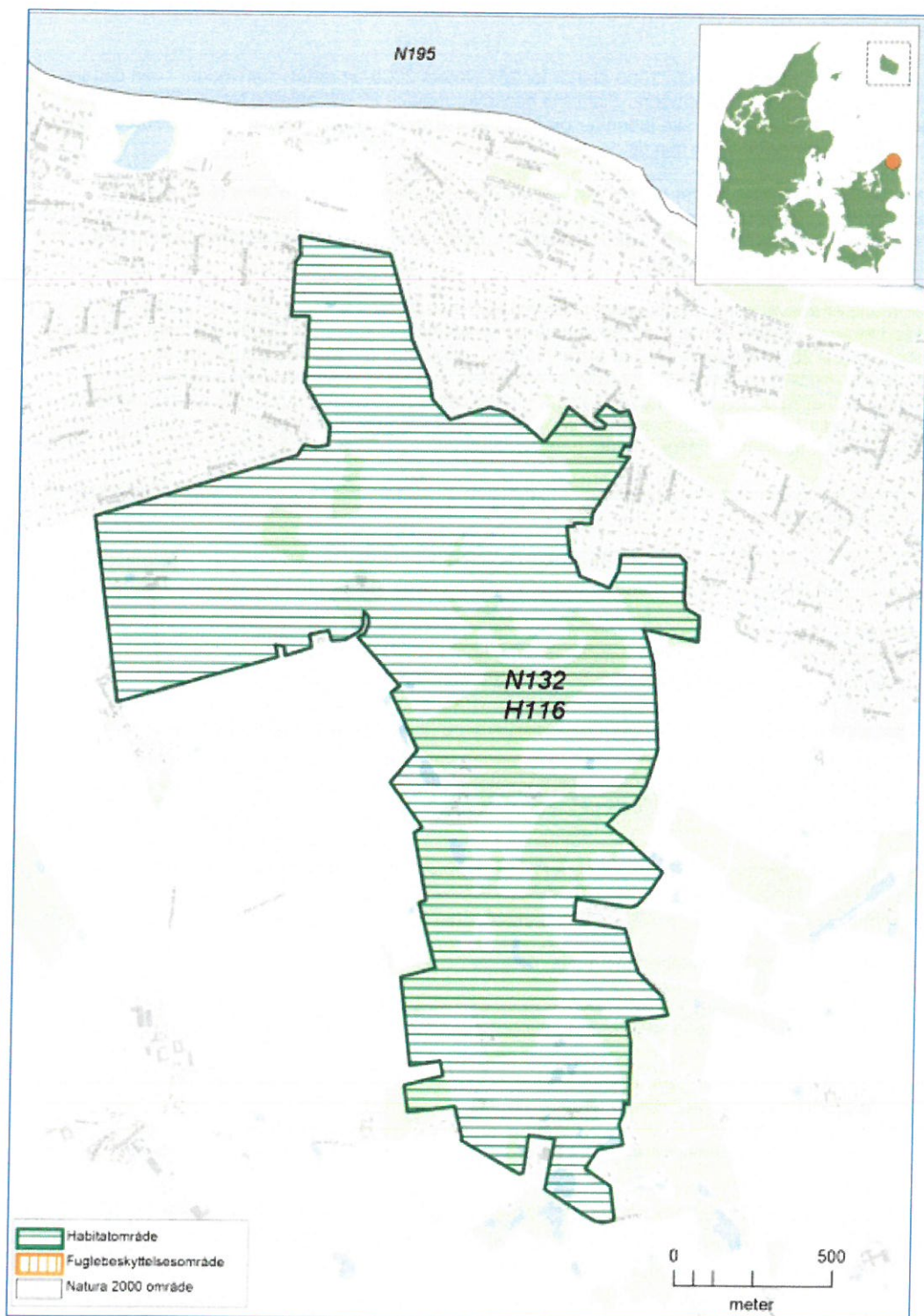
Målsætningerne konkretiseres i Natura 2000-planens afsnit 4.1 og 4.2 i form af nogle generelle og områdespecifikke retningslinjer for indsatsprogrammet.

Hovedformålet med indsatserne i perioden 2022-27 er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed
2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
3. Bekæmpe invasive arter

Indsatsen i denne planperiode omhandler overvejende naturtypebevarende indsatser med fokus på især lysåbne naturtyper i Natura 2000-området.

Indsatsen udføres på private arealer i området. Projekter på private lodsejeres arealer gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række understøttende tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugsstyrelsen og Miljøstyrelsen, samt midler til Life-projekter som medfinansieres af EU.

Figur 1. Afgrænsning af Natura 2000-område N132. Natura 2000-området består af habitatområde 116 (vandret grøn skravering).

2. Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 257 Natura 2000-områder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte Natura 2000-område og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2022–27. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Ud fra Natura 2000-planerne er der udarbejdet Natura 2000-handleplaner for de enkelte Natura 2000-områder. Handleplanerne skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Gribskov Kommune, Helsingør Kommune og Miljøstyrelsen på grundlag af Natura 2000-plan for N132 Rusland.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kommunens kystnære områder. Kommunerne er ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af 2027. Miljøstyrelsen er ansvarlig for at udarbejde en skovhandleplan for de skovbevoksede, fredskovspligtige Natura 2000-arealer med skovhabitatnatur inklusiv arealer nævnt i skovlovens §28 (herfra omtalt som skovbevoksede, fredskovspligtige arealer). Der skal gennemføres en planlægning hvert 12. år, som rammer denne planperiode. Miljøstyrelsen er ansvarlig for, at indsatserne på de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer gennemføres inden udgangen af år 2033.

Kommunernes handleplan og Miljøstyrelsens skovhandleplan sammenskrives og udmøntes i denne samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-området, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne plan for forvaltningsindsatser. Der er ingen offentlige lodsejere i dette Natura 2000-område.

2.1 Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i:

- miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023)
- naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022)
- bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016)
- bekendtgørelse af lov om skove (lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023)
- bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016)

Det er kommunalbestyrelsen, der er ansvarlig for at gennemføre Natura 2000-planen på de privatejede arealer. Dog er det Miljøstyrelsen, der er ansvarlig for de privatejede, skovbevoksede, fredskovpligtige arealer. Offentlige lodsejere er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000-planen på deres egne arealer.

Handleplanen skal ifølge lovgivningen indeholde nedenstående:

- En prioritering af myndighedens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som myndigheden vil tage for at gennemføre Natura 2000-handleplanen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøstyrelsen og offentlige lodsejere.
- ¹₂ redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode (dog 12 års periode for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer), ³ der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-handleplanen er gennemført for den forudgående periode.

Handleplanen skal ikke omfatte offentligt ejede arealer, hvis der for disse arealer er udarbejdet/udarbejdes en plan for forvaltningsindsatsen, der er i overensstemmelse med de fastsatte mål for naturtilstanden i Natura 2000-planen. Der indsættes et resumé af de offentlige planer i handleplanens bilag.

Summary of Comments on Høringssvar_Dansk Botanisk Forening_Kommenteret_UDKAST-Høring_N132 Natura 2000-handleplan 2022-2027 (004).pdf

Page: 6

 Number: 1 Author: Irina Subject: Fremhæv Date: 10-04-2024 17:57:04

 Number: 2 Author: Jan R. Larsen Subject: Gul seddel Date: 10-04-2024 17:56:42

Dette pkt er ikke opfyldt med nærværende udkast til handleplan.

Indsatsen med hensyn til rydning af uønsket opvækst er ikke tilstrækkelig konkretiseret til at den kan vurderes.

På samme måde er heller ikke indsatsen mhp forbedret hydrologi præciseret i en grad så den kan vurderes.

Der mangler i begge tilfælde oplysninger om indsatsens karakter og angivelse af hvilket område indsatsen er foretaget i.

 Number: 3 Author: Irina Subject: Fremhæv Date: 10-04-2024 17:57:36

¹ Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

Handleplanen skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen og skal ikke indgå Natura 2000-handleplanerne.

2.2 Miljøvurdering af handleplanerne

Natura 2000-handleplanerne er en type af planer, som kan være omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023) – herefter refereret til som miljøvurderingsloven.

Ved vurderingen af om en handleplan er omfattet af Miljøvurderingsloven ses på kriterierne i lovens § 8. Erfaringsmæssigt er der en del handleplaner, som ikke vil være omfattet af miljøvurderingsloven. Det afhænger dog i alle tilfælde af det konkrete indhold af handleplanen, og der skal derfor altid foretages en særskilt vurdering for hver plan.

Denne handleplan er blevet vurderet i forhold til, om den er omfattet af miljøvurderingsloven. Det er vurderet, at den ikke er omfattet af miljøvurderingsloven og der dermed ikke skal udarbejdes miljøvurdering af handleplanen.

Der er vurderet på, om handleplanen sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser, eller om den vurderes at kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt jfr. miljøvurderingslovens §8.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser.

Det er myndighedens vurdering, at handleplanen er undtaget fra habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og dermed fra vurdering efter miljøvurderingsloven, fordi planerne er "direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning" jfr. artikel 6, stk. 3, 1. pkt. Handleplanen anses som direkte forbundet med og nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning.

For samtlige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering (SMV). Natura 2000-planerne og de tilhørende miljøvurderinger kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside under Natura 2000, tredje generation planer (2022-2027).

Page: 7

	Number: 1	Author: Irina	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 17:58:11
---	-----------	---------------	------------------	---------------------------

	Number: 2	Author: Jan R. Larsen	Subject: Gul seddel	Date: 10-04-2024 17:59:53
---	-----------	-----------------------	---------------------	---------------------------

Er ikke opfyldt. Se foregående kommentar.

3. Gennemførelse af Natura 2000-handleplan for sidste planperiode

3.1 Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanerne for anden planperiode har været gældende siden udgangen af 2017. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-planen for planperioden 2016-2021. For de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer har Miljøstyrelsen arbejdet for at gennemføre indsatserne, der blev beskrevet i første generation af Natura 2000-planen fra 2010-2015 og videreført i anden planperiode 2016-2021.

Det er muligt at få et samlet overblik over tilskudskompenserede indsatser i Natura 2000-områderne i "Sammenfatning af Natura 2000-planerne 2022-2027" på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1: Følgende indsatser er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler*.

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
  Gribskov Kommune	Lysåbne naturtyper: Rydning af uønsket opvækst og afbrænding på hedearealer (tør hede, revling-indlandsklit, surt overdrev og rigkær)		Ca. 16,3 ha realiseret
	Lysåbne naturtyper: Etablering af hegn og græsning (rigkær, tør hede og surt overdrev)		Ca. 11,7 ha realiseret
	Lysåbne naturtyper: Forbedring af hydrologi i rigkær		Ca. 0,6 ha realiseret
	Skovnaturtyper uden fredskovspligt: Græsning (elle- og askeskove, enekrat og stilk-egekrat)		Ca. 6,7 ha realiseret
	Skovnaturtyper uden fredskovspligt Rydning af uønsket opvækst (enekrat og stilk-egekrat)		Ca. 6 ha realiseret
	Skovnaturtyper uden fredskovspligt Forbedring af hydrologi i elle- og askeskove og skovbevokset tørvemose		Ca. 1,4 ha realiseret
Helsingør Kommune	Dialog med ejer og dyreholder om genopstart af græsning	0 ha	2,5 ha realiseret
	Tilpasning af græsningstryk og vintergræsning etableret	0 ha	Ca. 9 ha realiseret
	Høslæt på særligt sårbart område	0 ha	1,7 ha realiseret

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

Page: 8

	Number: 1	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 18:02:02
	Number: 2	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 18:01:02
	Number: 3	Author: Jan R. Larsen	Subject: Gul seddel	Date: 10-04-2024 18:25:51
Ved "rydning" forstås generelt "fjernelse". I tilfældet med gyvel er gyvelen ikke fjernet, men beskåret i ca 15 cm´s højde, og på matrikel 4d er snitfladerne blevet påsmurt en gift, som skulle slå gyvelen ihjel. Effekten har været at nogle få gyvel er døde. De fleste skyder videre. Det positive er at de med beskæringen ikke har kunnet smide frø. Det negative er - udover giften i området - at man ikke kan fjerne gyvelen ved at trække den op. Og man pynter på indsatsen når man skriver at man har ryddet 16,3 ha, for det har man jo overhovedet ikke. Hvis man vil gyvelen til livs bør man arrangere en række "Træk-en-gyvel"-dage og/eller lade interesserede borgere på adgang til det nødvendige værktøj.				
	Number: 4	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 18:26:07
	Number: 5	Author: Jan R. Larsen	Subject: Gul seddel	Date: 10-04-2024 18:36:04
Det fremgår ingen steder hvad man fra kommunens side rent faktisk har gjort for at forbedre hydrologien. Hvilke tiltag ? Og hvor ? Der findes jo flere områder med rigkær. Forslag : Hver gang en af kommunens folk har lavet en indsats et eller andet sted, bør den afrapporteres i et skema, med dato, indsatsens præcise karakter (feks beskåret gyvel og efterfølgende påsmurt giften X på snitfladerne), samt endelig en angivelse af hvilket område arbejdet er udført i (enten med angivelse af matrikelnummer og/eller GPS-koordinater) Disse skemaer kunne gøres tilgængelige i et bilag til handleplanen, hvor links til de enkelte skemaer ville gøre det muligt at vurdere indsatsen.				

Tabel 2: Følgende indsatser er finansieret gennem landdistriktsmidler eller anden finansiering og gælder arealer, der ikke er skovbevoksede, fredskovspligtige arealer*.

	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet
Gribskov Kommune	Tilskud til rydning (tør hede, enekrat, rigkær)		5,9 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

Det bemærkes, at arealet for indsats i ovenstående tabel 2 kan være overestimeret i forhold til den endelige indsats, idet der kan være givne tilsagn, der ikke er blevet udnyttet.

Skovbevoksede, fredskovspligtige arealer følger en 12 års-cyklus, og første planperiode for disse løber således fra 2010 til 2021. Tabel 3 nedenfor viser status for de gennemførte eller igangværende indsatser i perioden 2010-2021 beliggende i kortlagt habitatskov indenfor Natura 2000-området. Indsatserne er opgjort på indsatstype. Der kan være gennemført flere indsatser på det samme areal, hvorved samme areal kan fremgå flere gange (eksempelvis skovnaturtypebevarende drift og pleje forud for urørt skov, eller forbedring af hydrologi på samme areal, hvor der også er udført skovnaturtypebevarende drift og pleje). Indsatsplanerne for arealerne blev først udgivet i skovhandleplanerne i 2012.

Tabel 3 er baseret på tinglyste indsatser såsom urørt skov, på data fra tilskudsordningerne (beror på tilsagnsdata, hvorfor arealet for indsats kan være overestimeret i forhold til den endelige indsats, idet der altid vil være en vis del af de givne tilsagn, der ikke udnyttes). Der kan være usikkerheder i de indhentede data fra tilskudsordningerne fra 2010-15. Miljøstyrelsen har endvidere indhentet data for gennemførte indsatser i habitatnaturtyper på skovbevoksede fredskovsarealer fra offentlige myndigheder, og anvendt data i det omfang, Miljøstyrelsen har modtaget disse.

Tabel 3: Indsatser på skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Tallene dækker over perioden 2010-2021.

Indsats	Tilskudsfinansiering på private arealer ¹ (ha)	Offentlige arealer ² (ha)	Total (ha)
Forbedring af hydrologi*	-	-	-
Indsatser mhp. lysåben natur**	-	-	-
Skovnaturtypebevarende drift og pleje***	-	-	-
Urørt skov	-	-	-

¹ Indsatser på private arealer dækker over indsatser, som er tilskudsfinansierede.

² Indsatser på offentlige arealer dækker hovedsageligt over indsatser gennemført via lodsejeres egne midler men kan også være dækket af tilskudsordninger.

* Forbedring af hydrologi dækker over lukning af dræn og grøfter samt ophør med vedligeholdelse af afvanding

** Indsatser for lysåben natur dækker over græsning, hegning og rydning med henblik på lysåben natur.

*** Skovnaturtypebevarende drift og pleje dækker over flere indsatser, heriblandt sikring af naturtyper, træer til naturligt henfald, naturnær skovdrift, rydning af uønsket opvækst, problemarter og invasive arter samt skovgræsning og foryngelse.

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Ud over de ovennævnte indsatser har myndighederne søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

- Gribskov Kommune har foretaget rydning af uønsket opvækst mellem lysåbne naturtyper og mellem skovnaturtyper (uden fredskovspligt) med henblik på at udvide og sammenbinde arealer med habitatnaturtyper.
- Gribskov Kommune har i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening gennemført rydning af uønsket opvækst i Statueparken ved Tegn timers Museum ("Træk-et-træ").
- Gribskov Kommune har givet tilskud til veteranisering af ikke-hjemmehørende træarter indenfor arealer ejet af Fugleværnsfonden, mhp. at øge biodiversiteten i Natura 2000-området.
- Gribskov Kommunen har givet tilskud til forberedelse til græsning af ca. 16 ha i Pandehave Eng med henblik på forbedring af naturtilstanden generelt i Natura 2000-området.

- Gribskov Kommune har igangsat registrering af invasive arter, herunder kæmpe-bjørneklo, japansk pileurt og sildig gyldenris på private og kommunale arealer med henblik på opbygning af datagrundlag til brug for vurdering indsatsbehov, herunder i Natura 2000-områder.
- Gribskov Kommune har herudover været i dialog med lodsejere om naturtypebevarende plejeindsatser på private lysåbne naturtyper.
- Miljøstyrelsen har finansieret gratis rådgivning hos Dansk Skovforening for ejere af skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i Natura 2000-områderne.
- Som opfølgning på skovlovens anmeldeordning for Natura 2000-områderne er der i flere Natura 2000-områder indgået aftaler med private lodsejere, der er med til at sikre naturindhold og arter på de berørte arealer (LBK. nr. 690 26. maj 2023, §17-19).
- Miljøstyrelsen har arbejdet for relevante støtteordninger for at understøtte implementeringen af Natura 2000-planerne.
- Miljøstyrelsen har udført en opsøgende indsats og har kontaktet nogle private lodsejere med større arealer af privat fredskov og informeret om muligheden for at søge tilskud til indsatser i de private fredskove.

3.2 Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan

Handleplanen skal ifølge bekendtgørelserne indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 og 12 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Vurderingen, af hvorvidt handleplanerne er gennemført i den forudgående periode, er baseret på, om de planlagte indsatser fra sidste handleplan er opfyldt, eller der er udført tilsvarende tiltag.

¹ Kommunerne vurderer, at indsatserne for perioden 2016-2021 er gennemført i muligt omfang, idet der er gennemført rydning af uønsket opvækst på hhv. mindre og større sammenhængende arealer, der er etableret hegn med henblik på ny afgræsning og eksisterende græsningsarealer er i vidt omfang videreført i perioden på både lysåbne naturtyper og arealer med skovnaturtyper. Herudover er hydrologien blevet forbedret for rigkær og skovnaturtyper.

Effekten af indsatserne bliver løbende vurderet i det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA), som overvåger vandmiljøets og naturens tilstand inden for de områder, der prioriteres i forhold til de politisk fastsatte økonomiske rammer.

 Number: 1 Author: Jan R. Larsen Subject: Fremhæv Date: 10-04-2024 18:37:47

 Number: 2 Author: Jan R. Larsen Subject: Gul seddel Date: 10-04-2024 20:03:58
Indsatserne er ikke gennemført, hvilket fremgår af ovenstående kommentarer

4. Behov for indsatser

Natura 2000-planen for N132 Rusland, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne).

På baggrund af Natura 2000-planen har kommunerne og Miljøstyrelsen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Handleplanmyndigheden skal forsøge at indgå frivillige aftaler med lodsejere om drift. Hvor dette ikke er muligt, skal myndigheden påbyde en bestemt drift, hvis det er nødvendigt for opnåelse af målene i Natura 2000-planen eller for at forhindre forringelse og forstyrrelse.

Offentlige lodsejere skal selv organisere gennemførelse af indsatser på egne arealer.

Tabel 4: Behov for indsatser for naturtyperne*

Forventede indsatser		Skøn over behov:		
		Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
 2 3 Lysåbne naturtyper	Gribskov Kommune:			
	1. Fortsætte rydning af uønsket opvækst og afbrænding (tør hede, revling-indlandsklit), hvis lodsejervillighed	Op til 15,5 ha		Op til 15,5 ha
	4. Etablering af yderligere hegn og græsning og undersøge behov for afbrænding (rigkær, tør hede, surt overdrev, revling-indlandsklit, græsindlandsklit), hvis lodsejervillighed	Op til 11,7 ha	Op til 0,8 ha	Op til 12,5 ha
	Opfølgning på behov for forbedring af hydrologi i rigkær		Op til 1,6 ha	Op til 1,6 ha
	Helsingør Kommune:			
	Tilbyde betaling for reparation af hegn mod genopstart af græsning	0 ha	Op til 5 ha	Op til 5 ha
	Fortsat kontakt til ejer og dyreholder samt fortsætte løbende rydninger og tilskud til vintergræsning	6,4 ha	Op til 5,6 ha	Op til 12 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt	Fortsætte særlig pleje på sårbart område	1,7 ha	Op til 0 ha	Op til 1,7 ha
	Gribskov Kommune:			
	Undersøge behovet for skovnaturtypebevarende pleje (forbedring af hydrologi) i skovbevokset tørvemose		Op til 5 ha	Op til 5 ha
	6. Rydning af uønsket opvækst på enekrat og 7. Stilk-egekrat, hvis lodsejervillighed		Op til 3,5 ha	Op til 3,5 ha
	Fortsætte græsning (elle- og askeskove, enekrat, stilk-egekrat), hvis lodsejervillighed	Op til 6,7 ha		Op til 6,7 ha
	Urørt skov	-	-	-

	Number: 1	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 20:06:22
	Number: 2	Author: Jan R. Larsen	Subject: Gul seddel	Date: 10-04-2024 20:08:27
	For gyvels vedkommende bør den fjernes ved optrækning. Afskæring giver blot nye skud og ekstra arbejde i efterfølgende perioder.			
	Number: 3	Author: Jan R. Larsen	Subject: Gul seddel	Date: 10-04-2024 20:11:14
	Det kunne være en god ide at afbrænde førnen fra gamle sand-star som visse steder kvæler næsten al opvækst. Det er dog nødvendigt at fjerne gyvel i sådanne områder først !			
	Number: 4	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 20:09:07
	Number: 5	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 20:09:16
	Number: 6	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 20:12:09
	Number: 7	Author: Jan R. Larsen	Subject: Fremhæv	Date: 10-04-2024 20:12:35
	Number: 8	Author: Jan R. Larsen	Subject: Gul seddel	Date: 10-04-2024 20:15:05
	Man burde overveje en strategi for foryngelsen af de gamle ege i statuepark-området. De gamle træer står trods ikke evigt, og jeg forestiller mig at man gerne vil bevare området med et islæt af gamle ege som idag.			

Skovnaturtyper med fredskovspligt**	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	-	-	Op til 1,3 ha
	Urørt skov***	0 ha	-	Op til 1,3 ha
	Rydning af invasive arter	-	-	0 ha

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne planer for forvaltningsindsatser. Se resumé af plan for forvaltningsindsatserne i bilag 1.

** Indsatser planlagt for skovnaturtyper med fredskovspligt vises udelukkende som et samlet behov for indsatser med undtagelse af urørt skov, hvor igangværende indsatser også vises. Skovnaturtypebevarende drift og pleje dækker over flere indsatser. Da der kan være overlap mellem indsatstyper, og da der efter afslutning af én type indsats kan være behov for at gentage indsatstypen, er behovet for indsatser vurderet samlet.

***Igangværende indsats for urørt skov omfatter al tinglyst urørt skov til og med 2021. Tinglyst urørt skov anses i denne sammenhæng som en varig igangværende indsats.

Der er ingen arter på udpegningsgrundlaget for N132 Rusland.

Foto der viser udsigten over Pandehave Ådal, der ligger i den centrale del af Rusland. Tør hede og indlandsklitnaturtyper i forgrunden og skovnatur, bl.a. elle- og askeskov og egeskov i baggrunden. Fotograf: Hans Lassen.

5. Indsatser fordelt på aktør

Grundlæggende er ansvaret fordelt, så kommunerne er ansvarlig myndighed på alle arealer i kommunen undtagen de skovbevoksede fredskovspligtige arealer.

Miljøstyrelsen er ansvarlig myndighed for de skovbevoksede fredskovspligtige arealer. Det gælder dog, at kommunerne er ansvarlige for de arealer i fredskov, der er beskyttet efter §3 i naturbeskyttelsesloven. I N132 er der kortlagt ca. 1 ha skovhabitatnatur af typen 9130 bøg på muld i fredskov, som Miljøstyrelsen er ansvarlig myndighed for.

Myndighederne er ansvarlige, jfr. ovenstående fordeling, for gennemførelse af handleplanen undtagen for offentlige arealer, hvor lodsejer selv er ansvarlige for at gennemføre handleplanen. De fleste indsatser er geografisk bestemt, hvorved den nævnte myndigheds- og arealdeling er gældende. Det er muligt at finde relevante Natura 2000-geodata i [MiljøGIS](#)¹. Endvidere kan overvågningsdata fra NOVANA-programmet tilgås via [Danmarks Miljøportal](#)² og i Natura 2000-basisanalyserne. Hver myndighed eller lodsejer er ligeledes ansvarlige for de arter på udpegningsgrundlaget, som ikke er geografisk fordelt på baggrund af overvågningsdata, inden for deres respektive myndighedsområde eller egne arealer.

I denne handleplan er der en naturlig ansvarsfordeling ud fra den geografiske afgrænsning, og dermed hvilken myndighed, der er ansvarlig for gennemførelse. Tabel 5 viser fordelingen af Natura 2000-områdets naturarealer fordelt ud på aktører.

Bilag 1 viser beliggenheden af Natura 2000-områdets lysåbne naturtyper, skovnaturtyper uden fredskovspligt, søer under 5 ha og habitatvandløb, som hhv. Gribskov og Helsingør kommuner er handleplanmyndighed for, samt beliggenheden af skovnaturtyper med fredskovspligt, som Miljøstyrelsen er handleplanmyndighed for.

Tabel 5: Fordeling af naturtypearealer på aktører

	Naturtype	Handleplan myndighed	Handleplan myndighed	Handleplan myndighed	Offentlige lodsejere, der planlægger selv
		Miljøstyrelsen	Gribskov Kommune	Helsingør Kommune	Eks. Naturstyrelsen
Skovnaturtyper med fredskovspligt	Bøg på muld (9130)	1 ha	-	-	0 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt	Skovbevokset tørvemose (91D0)		5 ha	2 ha	
	Elle og askeskove (91E0)		9 ha	1 ha	
	Stilkeke krat (9190)		6 ha		
	Bøg på mor (9110)			1 ha	

¹ <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=natura2000planer3-2022>

² <https://www.miljoportal.dk/>

Lysåbne naturtyper	Revling- indlandsklit (2320)	10 ha		
	Græs- indlandsklit (2330)			
	Kransnålage sø (3140)		1 stk.	
	Næringsrig sø (3150)	1 stk.		
	Brunvandet sø (3160)	2 stk.		
	Vandløb (3260)	1 ha		
	Tør hede (4030)	7 ha		
	Enekrat (5130)	3 ha		
	Surt overdrev (6230)	5 ha	6 ha	
	Tidvis våd eng (6410)	< 1ha		
	Urtebræmme (6430)	2 ha		
	Rigkær (7230)	2 ha		

6. Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2022-2027 har især fokus på en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. Samtidig fastholdes en række indsatser, der er kendt fra de gældende planer.

Hovedformålene med indsatserne i tredje planperiode (2022-2027) er:

1. Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed

- 1.1. der er øget fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker i Natura 2000-områderne
- 1.2. der arbejdes for at udvide arealet med urørt skov
- 1.3. der er fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områdenes robusthed over for pludselige hændelser

2. Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder hvilket bl.a. er i overensstemmelse med 'brandmandens lov' og EU's biodiversitetsstrategi 2030

- 2.1. fortsætte arbejdet med at sikre naturtilstanden f.eks. ved naturpleje på plejekrævende arealer
- 2.2. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr
- 2.3. fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle
- 2.4. fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for at regulere fiskeri i beskyttede områder

3. Bekæmpe invasive arter

- 3.1. fortsætte arbejdet med at bekæmpe invasive arter

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden er sket på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete indsatser (se kapitel 4). Den nedenstående prioritering afspejler således den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Gribskov Kommune:

- Vi vil prioritere naturtypebevarende pleje af lysåben natur ved græsning og høslæt, samt ved afbrænding på mindre arealer, som udgangspunkt hvor naturtilstanden er vurderet som moderat (III) eller ringe (IV).
- Vi vil foretage rydning af uønsket opvækst efter behov.
- Vi vil tage initiativ til dialog med lodsejere om naturplejen.
- Vi vil prioritere fortsat registrering af invasive arter med henblik på vurdering af indsatsbehov.

Helsingør Kommune:

- Indsatsen i denne handleplan omfatter så få arealer inden for kommunen, at der ikke er foretaget nogen prioritering mellem tiltagene i planperioden.

Miljøstyrelsen:

- Miljøstyrelsen vil for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer kontakte private ejere af fredskovsarealer større end 20 ha med henblik på at informere om muligheden for en mere skovnaturtypebevarende drift, tiltag for arter og muligheden for at udlægge til urørt skov.
- Miljøstyrelsen vil fortsat prioritere at indgå i relevante LIFE-projekter nye som gamle.

 Number: 1 Author: Jan R. Larsen Subject: Fremhæv Date: 10-04-2024 20:16:57

 Number: 2 Author: Jan R. Larsen Subject: Gul seddel Date: 10-04-2024 20:20:22

Ønsket om at fremme naturlige dynamikker bør ikke ende med at blive en sovepude.

Der bør altid være fokus på at det nødvendige og hensigtsmæssige arbejde bliver udført (selvom det vil koste nogle kroner ...)

7. Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Gribskov Kommune, Helsingør Kommune og Miljøstyrelsens hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i nedenstående tabel 6, og i den forbindelse tager myndighederne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 6 viser myndighedernes plan for interessentinddragelse. Der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 6. Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan	Myndighed
Drøfte handleplanen i Det Grønne Dialogforum	Kommunen afholder 4 årlige møder	Hele Planperioden	Gribskov
Dialog med relevante lodsejere, grundejerforeninger, landboforeninger mv.	Dialog om: 1) Hegning og rydning for at sikre lysåbne naturtyper 2) Sikring af skovnatur Græsningstryk og plejemetoder (græsning, afbrænding, afskrælning mv.)	Hele planperioden	Gribskov
Samarbejde med fagspecialister	Efter behov etableres sparringsgrupper med fagspecialister med relevant viden om arter og/eller naturtyper i Natura 2000-området, med særlig fokus på rigkær. Ekspertundersøgelser iværksættes efter behov.	Hele planperioden	Gribskov
LDP-midler	Efter behov kontaktes relevante lodsejere, grundejerforeninger og landboforeninger mv. om mulighed for at søge tilskud til finansiering af naturpleje.	Hele planperioden	Gribskov
Samarbejde med DN om konkrete naturplejeindsatser	Fortsat samarbejde med DN om konkrete initiativer, herunder 'Træk-et-træ' ved statueparken i Rusland mhp. rydning af uønsket opvækst.	1 gang årligt i hele planperioden	Gribskov
Kommunens Naturindsatsplan	Kommunen vil arbejde for at motivere og engagere interesserede borger og lodsejere i aktiv naturpleje inden for Natura 2000-området.	Hele planperioden	Gribskov
Orientering af Det Grønne Råd	Kommunen afholder 4 årlige møder med Det Grønne Råd	Hele planperioden	Helsingør
Dialog med lodsejere om indsatserne	Ad hoc dialog med lodsejerne	Hele planperioden	Helsingør
Kontakt til ejere af skovbevoksede fredskovspligtige habitatskowsarealer	Miljøstyrelsen kontakter skovejere med mere end 20 ha skovhabitatarealer og orienterer om muligheder for tilskud.	I løbet af planperioden	Miljøstyrelsen
Vejledning om mulige tiltag i skovhabitatnatur	Miljøstyrelsen understøtter en vejledningstjeneste ¹ til de private skovejere, hvor de kan søge gratis råd og vejledning omkring skovhabitatnatur.	Hele planperioden	Miljøstyrelsen
Møder med Grønt Fremdriftsforum	Miljøstyrelsen afholder møder med Grønt Fremdriftsforum og vil sætte	Hele planperioden	Miljøstyrelsen

	emnet på dagsordenen, når det er relevant eller efterspørges.		
--	---	--	--

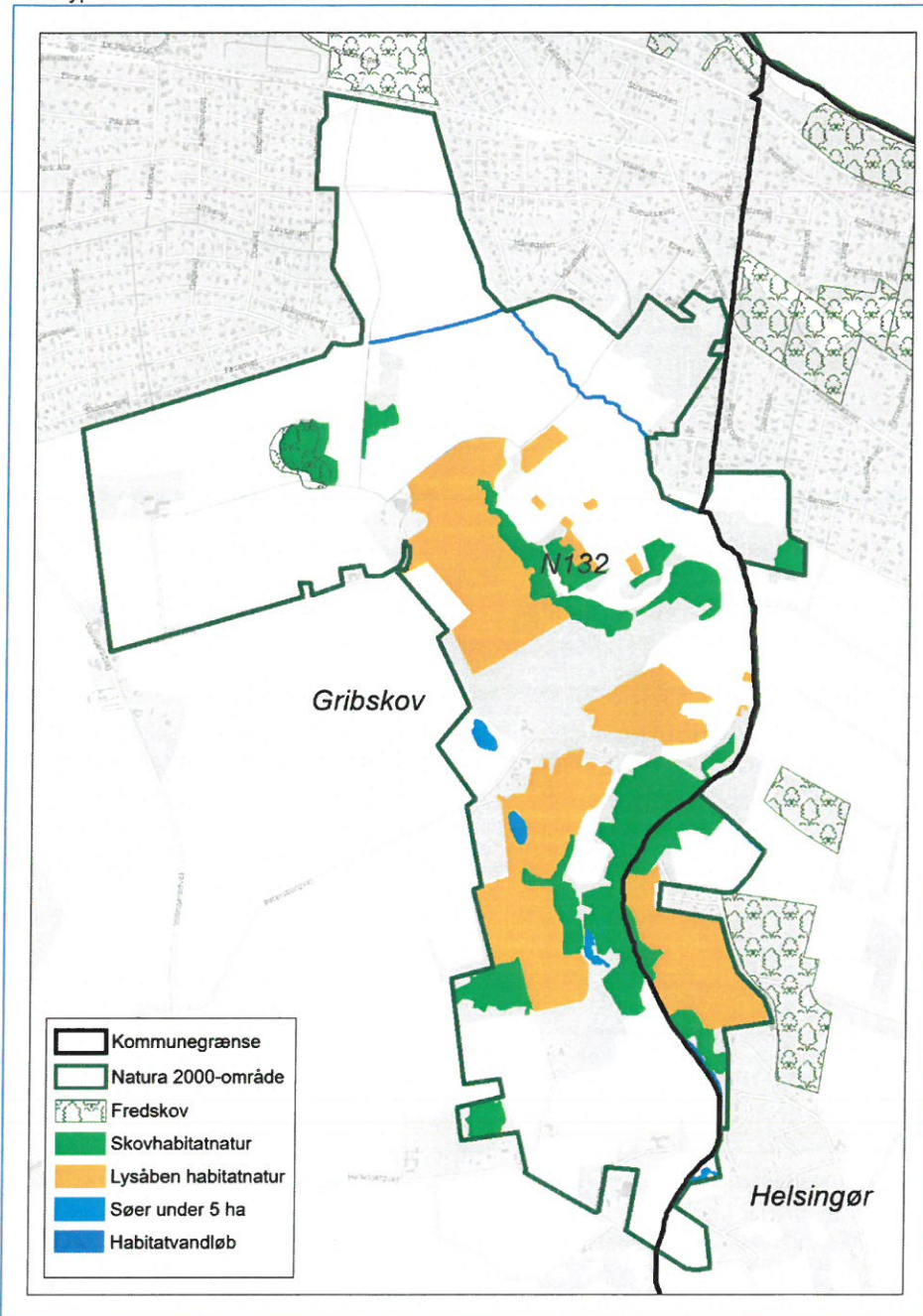
¹ Dette varetages for nuværende af Dansk Skovforening.

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunerne og Miljøstyrelsen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

UDKAST

Bilag 1: Kortbilag

Herunder er indsat kortbilag med afgrænsning af Natura 2000-område nr. 132 Rusland og kortlagte naturtyper.

Oversigtskort over Natura 2000-området. På kortet vises kortlagte habitatnaturtyper i hhv. Gribskov og Helsingør kommuner.

Fra: "Christian Stoltze Laursen" <christianstoltzelaursen@outlook.com>
Til: "Natur" <Natur@gribskov.dk>
Cc: "lindaulf@icloud.com" <lindaulf@icloud.com>; "Christian Lundberg" <chrлу@gribskov.dk>; "anders.bryld@yahoo.com" <anders.bryld@yahoo.com>; "Dennis Møller" <dennis.moeller@privat.dk>; "info@drmstrandpark.dk" <info@drmstrandpark.dk>; "Ole Madsen" <omadsen1@icloud.com>; "Ove Hoff" <ove@tohoff.dk>; "Pernille Isle" <pisle122@gmail.com>; "Peter Larsen" <plarsen.1@outlook.com>; "Iben Dupont" <banknote@fastmail.com>; "inder@indernettet.com" <inder@indernettet.com>; "inder_sapru@hotmail.com" <inder_sapru@hotmail.com>; "Stand og Vang det fredede område (strandogvang@gmail.com)" <strandogvang@gmail.com>; "Tove Skrumsager Frederiksen" <tove@skrumsager-frederiksen.dk>
Sendt dato: 11-04-2024 13:19
Vedrørende: Høringssvar vedr. Natura 2000-område nr. 132 Rusland fra foreningen Pandehave Eng og Danmarks Naturfredningsforening Gribskov

Kære natura 2000 ansvarlige i Gribskov Kommune

Jeg skriver høringssvar på vegne af DN-Gribskov og Foreningen Pandehave Eng

Generelt om planen:

Vi synes der er gode initiativer og gode oplæg til dialog med interessenter. Planen er efter vores vurdering først og fremmest bevarende og vedligeholdende. Der er derfor nok brug for nogle mere proaktive initiativer med deltagelse af lodsejere, for at skabe yderligere udvikling af naturen i området henimod reetablering og bevarelse af de oprindelige naturtyper og fauna.

Vi vil gerne foreslå at der tages to yderligere temaer med i handlingsplanen som vedrører områdets fauna og Pandehave Å.

Vedr. faunaundersøgelse:

Pandehave Eng har i sin indsatsportefølje bla. kortlægning af faunaen på Pandehave Eng. Foreningen har ansøgt Kongernes Nordsjællands nationalparkpulje om tilskud til at gennemføre en sådan kortlægning. Vi vil hvis ansøgningen imødekommes, dele resultaterne af kortlægningen med interessenter, bla. Gribskov Kommune. Det er tanken at kortlægningen skal munde ud i konkrete indsatser der kan understøtte udviklingen af Natura 2000 området som er på Pandehave Eng. Resultaterne af kortlægningen skal også munde ud i en bedre kommunikation til brugere og offentligheden om hvad man kan opleve i på Engen.

Vi foreslår derfor at faunakortlægningen kommer med som et indsatsområde med lokalt ansvar (Pandehave Eng), samt en åbning for mulige initiativer som måtte komme ud af kortlægningen.

Vedr. udvikling af Pandehave Å

Pandehave Å binder hele natura 2000 i Ruslandskilen sammen. Åen har betydning for opretholdelse af de enge og vådområder der ligger syd for den gamle spildevandsrende fra Dronningmølle renseanlæg. Det videre løb mod Øresund er pt. først og fremmest vandtransport med en dårlig til ringe økologisk tilstand. Med nedlæggelse af Dronningmølle rensningsanlæg er der potentiale for forbedring. I Gribskov Kommunes undersøgelse af Pandehave Å fra 2020 vurderes fisketilstanden at være DFFVa1, dvs. ringe fiskebestand og ikke ørredegnat. I *Fiskeundersøgelser i Gribskov Kommune 2020*. *Esrup Å systemet og Pandehave Å* beskrives der imidlertid nogle udviklingsmuligheder vedr. Pandehave Å. Citat "*Det vurderes på baggrund af denne undersøgelse, at vandløbet faktisk har et vist potentiale for ørred og en generelt mere*

rig fiskebestand" og "En bestand forudsætter en målrettet restaurering og mere hensyntagende grødeskæring på steder med det største fald".

Vi foreslår her at en restaurering og hensyntagende grødeskæring tages med som indsatsområder. Gerne med lokal involvering. Det foreslås også at inddrage åens nederste løb fra jernbanen og ud i Øresund, selv om denne del af å-løbet ligger udenfor natura 2000 nr. 132.

Med venlig hilsen

Christian S Laursen

Formandskabet Pandehave Eng

Pandehaveeng.dk

Bogfinkevej 13

3120 Dronningmølle

CVR. NR. 42073628

Tlf. 50201246

Mail: christianstoltzelaursen@outlook.com og strandogvang@gmail.com

DN Gribskov

Formand Linda Bruhn Jørgensen

E-mail: gribskov@dn.dk

Web: <https://gribskov.dn.dk/>